

Lepakoiden esiintymisen vaihtelu Saaristomerellä ja Varsinais-Suomen rannikolla

Tiivistelmä

Lepakoiden ekologiaa ja levinneisyyttä on sekä Suomessa että maailmanlaajuisesti tutkittu verrattain vähän. Esimerkiksi monien lajien muuttokäyttäytyminen ja suhtautuminen mereiseen ympäristöön ja saaristoon ovat Suomessa aikaisemmin tutkimattomia aiheita. Näillä perustiedoilla on kuitenkin tärkeä merkitys harvinaisten ja uhanalaisten lajien suojelun suunnittelussa.

Tässä raportissa tarkastellaan lepakoiden runsaudenvaihtelua kolmessa saaristovyöhykkeessä ja mannerrannikolla yhteensä yhdeksällä Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla osa-alueella. Lepakointa havainnointiin ultraäänidetektorin avulla linjalaskentamenetelmällä keväällä (jakso I, 7.5.-1.6.), kesällä (II, 8.6.-6.7.) ja syksyllä (III, 12.8.-21.9.) kahdeksana eri ajankohtana jokaisella tutkimusalueella vuonna 2002. Havaintojen pohjalta laskettiin kaikille havaituille lajeille runsausindeksit (havaintoa/km). Lepakoiden runsausvaihtelua saaristovyöhykkeiden ja vuodenaikojen suhteen analysoitiin tilastollisen mallin avulla. Lisäksi vertailtiin yhteishavaintojen vaihtelua eri habitaattien välillä eri tutkimusjaksoina runsausindeksien avulla.

Tulosten tarkastelussa on mukana 1204 lepakkohavaintoa, joista pohjanlepakkoja (*Eptesicus nilssonii*) on 666, viiksi-/isoviiksisiiippoja (*Myotis mystacinus/brandtii*) 306, vesisiiippoja (*Myotis daubentonii*) 132, korvayökköjä (*Plecotus auritus*) kolme, yksi kimolepakko (*Vespertilio murinus*), sekä määrittämättömiksi jääneitä lepakoita 96. Lepakkotiheys oli ulkosaaristossa merkittävästi alhaisempi kuin muissa saaristovyöhykkeissä. Mantereella sekä yhteishavaintojen että pohjanlepakoiden runsausindeksit olivat korkeimmat, ja keväällä havaintomäärät olivat merkittävästi suuremmat kuin kesällä ja syksyllä. Kolme suosituinta elinympäristöä olivat keväällä (jakso I) merenrannat, kosteikot ja jyrkänteet/louhokset, kesällä (jakso II) jyrkänteet/louhokset, kuusimetsät ja rakennetut alueet/puistot, sekä syksyllä (jakso III) kosteikot, jyrkänteet/louhokset ja rakennetut alueet/puistot. Vähiten lepakoita tavattiin kaikkina jaksoina niityillä/laitumilla ja pelloilla.

Lepakkotiheys on korkein mannerrannikolla ja alhaisin ulkosaaristossa. Keväällä mantereeseen tärkeimmillä ruokailualueilla tavataan suuriakin yksilömääriä. Uloimmissa saaristokohteissa havaitaan syksyllä keskiarvoa enemmän lepakoita, mikä voi johtua ulkosaariston paremmasta ravintotilanteesta, lepakoiden siirtymisestä mahdollisesti saaristossa sijaitsevien talvehtimisalueiden läheisyyteen tai nuorten yksilöiden levittäytymisestä uusille elinalueille. Pohjanlepakoiden kohdalla kyse voi olla siitä, että osa kannasta muuttaa talvehtimaan Suomen eteläpuolelle.

Tekijä

Petteri Vihervaara

Julkaisun nimi

Lepakoiden esiintymisen vaihtelu Saaristomerellä ja Varsinais-Suomen rannikolla

Julkaisija ja vuosi

Turun kaupungin ympäristönsuojelutoimisto, 2004

Projektihankkeen nimi

Lounais-Suomen urbaanit Natura 2000 -alueet / EU:n LIFE Luonto

Avainsanat

lepakot, Chiroptera, Natura 2000, suojelu, uhanalaisuus, Saaristomeri, EUROBATS, havainnointimenetelmät